

Näyttötutkinnon perusteet

**MEHILÄISTARHAAN
AMMATTITUTKINTO
2004**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO 26/011/2004
MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**
PÄIVÄMÄÄRÄ **27.8.2004**
Voimassaoloaika
1.10.2004 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
A 812/1998 1 § 1 mom
Kumoo määräyksen no
Muuttaa määräystä no

MEHILÄISTARHAAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt mehiläistarhaajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.10.2004 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja KIRSI LINDROOS
Kirsi Lindroos

Opetusneuvos JUHANI LAPIOLAHTI
Juhani Lapiolahti

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	MEHILÄISTARHAAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	MEHILÄISTARHAAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Mehiläistarhaus	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	2 § Mehiläistuotteiden käsittely ja markkinointi	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	3 § Yritystoiminta	12
	a) Ammattitaitovaatimukset	12
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	4 § Ammattitaidon osoittamistavat	14
	LIITE Ammatin kuvaus	15

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäisesti arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaiseksi. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä

toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman aito. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

MEHILÄISTARHAAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Mehiläistarhaajan ammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on suoritettu, kun jokaisen osan näytöt on annettu hyväksytysti.

Tutkinnon osat ovat seuraavat:

- 1) Mehiläistarhaus
- 2) Mehiläistuotteiden käsittely ja markkinointi
- 3) Yritystoiminta.

Pakolliset osat
Mehiläistarhaus
Mehiläistuotteiden käsittely ja markkinointi
Yritystoiminta

Kuvio 1. Mehiläistarhaajan ammattitutkinnon osat.

3 Luku

MEHILÄISTARHAAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § Mehiläistarhaus

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee mehiläisyhteiskunnan biologisen kokonaisuuden ja ottaa biologiset näkökohdat huomioon eri toiminnoissaan. Hän pystyy tunnistamaan tärkeimmät mehiläisillä esiintyvät taudit ja tuholaiset ja hallitsee niiden hoitomenetelmät. Hän tuntee tärkeimmät mesikasvit ja osaa valita tarhapaikan.

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa mehiläisten vaatimat hoitotyöt ja soveltaa niissä eri hoitomenetelmiä. Hän tuntee mehiläisten perinnöllisyyden vaikutuksen tuotanto-ominaisuuksiin, emojen pariutumisen perusteet ja osaa kasvattaa mehiläisemoja sekä lisätä mehiläispesiiä. Hän tuntee mehiläistarhauksen kaluston, laitteet ja työvälineet sekä niiden valinnan perusteet ja hoitotyön logistiikan. Hän osaa käyttää ja huoltaa tarhauskalustoa sekä toimia taloudellisesti ja ottaa työturvallisuusnäkökohdat huomioon.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- mehiläisen biologian tuntemus
- mehiläistautien ja tuholaiden tunnistaminen sekä hoitomenetelmien hallinta
- mesikasvien tuntemus
- mehiläisten hoitotöiden suunnittelu ja toteutus
- mehiläisen lisääntymisbiologian tuntemus
- emojen ja pesien tuotannon tuntemus
- mehiläistarhauskaluston ja -laitteiden sekä hoitotyön logistiikan tuntemus
- tarhauskaluston käyttö- ja huoltotaito
- toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus
- työturvallisuuden huomioon ottaminen.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja tuntee mehiläisyhteiskunnan jäsenet ja niiden elinkierron. Hän tuntee mehiläisyhteiskunnan kehittymisen eri vaiheet vuodenaikojen mukaan ja osaa arvioida pesässä olevien mehiläisten, sikiöiden, ruoan ja siitepölyn määrää

yhteiskunnan kehittymisen kannalta. Hän tunnistaa pesästä eri-ikäiset työläiset, kuhnurit ja emon sekä munitut munat ja osaa arvioida toukkien, sikiöiden ja emon laadun. Hän osaa käsitellä mehiläisiä tehokkaasti sekä niin, että ne eivät turhaan häiriinny. Mehiläisten rauhoittamisessa hän osaa käyttää sopivasti vettä tai savua.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa yleisimmät mehiläistaudit ja loiset, kuten varroan, toukkamädän, esikotelomädän, kalkkisikiön ja noseman sekä tavallisimmat virustaudit. Hän on selvillä tautien leviämismekanismeista ja osaa ottaa tautivaaran huomioon ennalta ehkäisevässä hoitotyössä. Hän tuntee mehiläiskaluston eri puhdistusmenetelmät ja osaa käyttää niitä. Hän hallitsee varroapunkin määrän arvioinnin ja osaa valita ja toteuttaa sopivat torjuntatoimet erilaisille punkkimäärille. Sikiötautitapauksissa hän osaa toimia esikotelomätää koskevien säädösten mukaan sekä tarvittaessa ravistella mehiläispesän pohjukkeille, ottaa tautinäytteet ja toimittaa ne tutkittaviksi.

Tutkinnon suorittaja tuntee tarhausalueen tärkeimmät luonnonvaraiset ja viljellyt satokasvit. Satokasvien ja muiden tekijöiden perusteella hän pystyy valitsemaan hyvät tarhapaikat mehiläisille. Hän osaa hoitaa tarhakäynneillä mehiläisyhteiskuntaa niin, että hoitotoimet vastaavat eri vuodenaikojen tarpeita. Hän tuntee yleisesti käytössä olevat pesäkalustotyypit ja niiden käyttötavat sekä hallitsee pesien siirtotekniikan. Hän osaa kasata, langoittaa ja vahoittaa kehän. Hän tuntee sulkuristikon käytön tuottamat edut ja haitat, osaa käyttää sitä ja mehiläispuhallinta sekä mehiläispakoa. Hän tuntee mehiläisyhteiskunnan lisääntymiskäyttäytymisen, osaa arvioida parveilun todennäköisyyttä ja havaita sen jo alkuvaiheessa sekä pystyy estämään parveilua tehokkaasti. Hän osaa pesäyttää karkuparvet ja villipesät. Hän hallitsee mehiläisten talveuttamisen yksityiskohdat ja tietää, minkälaisen talveuttamiskelpoisen pesän tulee olla ulkona tai sisällä. Hän osaa arvioida siirtohoidon, pölytyspalvelun ja sisätalveutuksen kannattavuutta eri olosuhteissa.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää mehiläisten perinnöllisyyden vaikutuksen käytännön emonkasvatukseen. Hän osaa valita sopivat emot toukansiirtoja varten, ylläpitää omaa mehiläiskantaansa, suorittaa toukansiirron, kasvattaa mehiläisemoja sekä lisätä pesiä omaa käyttöä varten.

Tutkinnon suorittaja osaa järjestellä työtehtävät tehokkaasti ja taloudellisesti sekä niin, että fyysinen rasitus on mahdollisimman pieni ja ergonomisesti oikeaoppinen. Hän tuntee alalle tyypilliset työturvallisuusriskit ja ottaa työturvallisuusvaatimukset huomioon eri työvaiheissa.

2 § Mehiläistuotteiden käsittely ja markkinointi

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee hunajan ja muiden mehiläistuotteiden ominaisuudet ja osaa tuottaa, käsitellä ja pakata tuotteet. Hän osaa käyttää tuotteiden käsittelyssä tarvittavia koneita ja laitteita sekä tuntee linkoomo- ja muiden työtilojen sekä varastojen toiminnan. Hän on selvillä tuotantoon liittyvistä säädöksistä ja osaa toimia niiden mukaan. Hän tuntee laatujärjestelmän, osaa toimia omavalvonnan

mukaan sekä arvioida ja kehittää toiminnan laatua. Hän ottaa ympäristönäkökohdat huomioon toiminnassaan.

Tutkinnon suorittaja tuntee mehiläispesän tuotteet ja osaa tuottaa niitä asiakaslähtöisesti. Hän osaa asiakaspalvelun periaatteet, osaa esitellä ja myydä tuotteita, toimia luontevasti ja ystävällisesti asiakaspalvelussa sekä rakentavasti ongelmatilanteissa.

Tutkinnon suorittaja tuntee markkinoinnin perusteet ja osaa markkinoida mehiläispesän tuotteita ja palveluja. Hän osaa soveltaa markkinointiviestinnän periaatteita ja hallitsee kaupankäynnin kirjeenvaihdon. Hän ymmärtää oman toimintansa merkityksen yrityksen ulkoiseen kuvaan ja taloudelliseen tulokseen vaikuttavana tekijänä.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- tuotetuntemus
- tuotteiden käsittely- ja pakkaustaito
- koneiden ja laitteiden käyttö- ja huoltotaito
- työturvallisuuden huomioon ottaminen
- tuotantotilojen toiminnan tuntemus
- säädösten soveltaminen
- laadun määrittely ja laadun hallinta
- toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus
- ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen
- asiakaslähtöisyys ja asiakaspalvelutaito
- markkinointiviestintä ja markkinointitaito.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja tuntee hunajan, mehiläisvahan, siitepölyn ja propoliksien laatuun vaikuttavat tekijät ja niiden vaikutuksen tuotteeseen. Hän osaa käsitellä tarhoilta kerätyt tuotteet laadukkaiksi, kuluttajille sopiviksi tuotteiksi. Hän osaa käyttää ja huoltaa hunajan linkouksessa, siivilöinnissä, pumppauksessa, lämmityksessä, vaivauksessa ja pakkaamisessa sekä vahan sulatuksessa ja kaluston desinfioinnissa tarvittavia koneita, laitteita ja erilaisia aineita turvallisesti. Hän osaa arvioida tarvittavien tilojen määrää ja laatua sekä tilajärjestelyjä toiminnan tehokkuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta. Hän on tutustunut kestävä kehityksen periaatteisiin ja ottaa ympäristönäkökohdat huomioon toiminnassaan.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa tyypillisimmät suomalaiset lajihunajat, kuten voikukka-, rypsi-, mesikaste-, horsma- ja kanervahunajan. Hän osaa tehdä hunajan kiderakenteen sellaiseksi, että se vastaa eri kuluttajaryhmien toiveita. Hän on

perehtynyt käsittely- ja pakkaustoiminnasta annettuihin säädöksiin ja ohjeisiin, kuten omavalvontasuunnitelman laadintaan ja toteutukseen, hygienialain-säädäntöön, pakkausmerkintöihin, hunajan laatujärjestelmiin ja hunaja-asetukseen niin hyvin, että tuntee niistä oleelliset kohdat ja pystyy toimimaan niiden mukaan.

Tutkinnon suorittaja on selvillä markkinointiviestinnän pääpiirteistä ja osaa suunnitella ja toteuttaa myyntityötä, mainontaa ja tiedottamista niin, että viestintä tukee yrityksen kilpailuetua ja kilpailutilannetta. Hän osaa ottaa vastaan asiakkaan tekemän tilauksen, laatia kuitin ja tarjouspyynnön sekä vastata yritykselle esitettyyn tarjouspyyntöön pätevästi ja reklaamaatioon hyvän tavan mukaisesti. Hän on perehtynyt markkinointiin niin, että osaa suunnitella markkinoinnin johdonmukaiseksi, realistiseksi ja mehiläisalan yrityksen tavoitteita tukevaksi. Hän osaa seurata markkinointisuunnitelmaa ja kehittää sitä saatujen kokemusten perusteella. Hän on asiakasystävällinen ja sisäistänyt asiakaskontaktin tapahtumaksi, joka on samanaikaisesti palvelutilanne, myyntitapahtuma ja markkinointitoimi. Hän ymmärtää asiakaspalautteen merkityksen tuotantotoiminnan, tuotteen laadun ja asiakaspalvelun kehittämisessä sekä toiminnan moitteettomuuden vaikutuksen yrityksen ulkoiseen kuvaan.

3 § Yritystoiminta

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on selvillä yrittämisen edellytyksistä ja mahdollisuuksista mehiläisalalla. Hän tuntee liikeideakäsitteen ja osaa käyttää sitä yritystoiminnan lähtökohtana. Hän osaa yrityksen perustamista, kirjanpitoa ja verotusta koskevat pääperiaatteet, on selvillä laskentatoimen perusteista ja osaa tehdä talousarvion.

Tutkinnon suorittaja osaa arvioida toiminnan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta. Hän on selvillä laskutuksen periaatteista sekä osaa hinnoitella tuotteet ja palvelut. Hän on selvillä tarvittavista säädöksistä ja määräyksistä sekä sopimuskäytännöstä. Hän tuntee sidosryhmätahot ja osaa olla yhteistyössä eri tahojen kanssa. Hän osaa käyttää tietotekniikkaa työssään ja on halukas kehittämään ammattitaitoaan.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- yrittämisen edellytysten ja mahdollisuuksien arviointi
- liikeidean tuntemus
- yrityksen perustamisen, kirjanpidon, verotuksen ja laskentatoimen perusteiden tuntemus
- talousarvion laadinta
- laskutuksen tuntemus

- yritystoiminnan taloudellisten periaatteiden tuntemus ja kannattavuuden arviointi
- tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu
- säädöksiä ja määräyksien tuntemus
- sopimuskäytännön tuntemus
- sidosryhmien tuntemus
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- tiedonhankinta ja ammattitaidon kehittäminen
- tietotekniikan käyttötaito.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja on perehtynyt mehiläisalan yrittämisen edellytyksiin ja mahdollisuuksiin niin, että pystyy tunnistamaan yrityskohtaisia kilpailuetuja ja -haittoja. Hän tietää, millaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä. Näiden tietojen perusteella hän osaa arvioida itseään ja omaa yrittäjyyttään sekä tehdä yrittäjänä kehittymistä koskevia päätelmiä ja ratkaisuja. Hän tuntee liikeideakäsitteen ja osaa käyttää sitä yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen välineenä yrityksen tavoitteellisessa johtamisessa ja kehittämisessä.

Tutkinnon suorittaja on selvillä yritystoiminnan aloittamisen lakisääteisistä toimista ja tuntee siinä tarvittavat asiakirjat. Hän osaa laatia tulo- ja menoarvion niin, että pystyy ennakoimaan yrityksen tuloja ja menoja sekä kehitysnäkymiä. Hän tuntee verotuksen pääpiirteet ja osaa toimia säädetyllä tavalla tuotteiden ja palveluiden arvonlisäverotuksessa. Hän tuntee kirjanpidon periaatteet ja on selvillä sen tarkoituksesta. Hän ymmärtää, mitä on kannattava toiminta, miten siihen voi vaikuttaa ja mitä eri tunnusluvut kertovat sekä pystyy käyttämään tunnuslukuja hyväkseen yritystoiminnassa. Hän osaa tulkita tilinpäätöstä muun muassa pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen. Hän osaa laskutuksen periaatteet niin, että pystyy hoitamaan sen sekä maksuliikenteen seurannan. Hän osaa hinnoitella mehiläisalan tuotteet ja palvelut järkevästi ottamalla hinnoittelussa huomioon markkinalähtöiset ja muut tekijät.

Tutkinnon suorittaja on selvillä kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä mehiläisten tuontia ja vientiä koskevista säädöksistä ja määräyksistä ja ottaa ne sekä alalla noudatettavat sopimuskäytännöt huomioon toiminnassaan. Ammatinharjoittajana hän on sisäistänyt ne vastuut ja velvoitteet, joita hänen yrittäjänä tulee noudattaa, sekä ne oikeudet, jotka hänellä tässä asemassa on. Hän on selvillä henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvista sosiaaliturvan, verotuksen ja työsuojelelun velvoitteista. Hän tuntee tärkeimmät sidosryhmätahot ja niiden toiminnan, ymmärtää yhteistyön merkityksen ja osaa hoitaa neuvottelut sekä toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Hän pystyy hyödyntämään tietotekniikkaa esimerkiksi yrityksen kirjanpidossa, laskutuksessa, yhteydenpidossa sidosryhmiin sekä tiedonhankinnassa. Hän seuraa aktiivisesti alalla tapahtuvia uudistuksia ja pyrkii kehittämään ammattitaitoaan seuraamalla alan kehitystä sekä etsimällä ja hankkimalla tietoa muun muassa kirjastosta, tietoverkosta ja alan julkaisuista.

4 § Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaidon osoittamiseksi annettavien näyttöjen lähtökohtana on saada selville, kuinka hyvin käytännön taidot ja niiden pohjana oleva tietoperusta sekä käsitteelliset rakenteet ovat sovittuneet yhteen ja suhteessa siihen, mitä tutkinnon eri osissa vaaditaan. Tätä on testattava pääasiassa toiminnallisilla tehtävillä, joita voidaan tarvittaessa täydentää suullisesti, kirjallisesti tai muilla tavoin.

Taidon pääasiallisena arviointimuotona on käytettävä työnäyttöä, taitotestiä, työtoiminnan havainnointia tai simulointia ja kestoaltaan vaihtelevia projekti-tehtäviä. Myös portfolioita eli dokumentoituja todisteita vaadittavasta osaamisesta sekä muita arviointimenettelyjä ja näiden yhdistelmiä voidaan käyttää. Yksittäisen arviointimuodon käytön valinnassa on otettava huomioon muun muassa, kuinka hyvin se sopii tutkintovaatimusten mittaamiseen, miten se vastaa työelämän luonnollisia käytäntöjä, kuinka hyvin sen avulla voidaan erotella haluttu pätevyys ei-pätevästä osaamisesta, miten helppokäyttöinen se on eri toimintaympäristöissä sekä kuinka selkeä se on arvioijille ja arvioitavalle. Edellytetyt ammattitaidon taustalla olevan tiedon ja ymmärryksen tason selvittämiseksi toiminnallisen näytön tukena voidaan käyttää kyselyjä ja haastatteluja, itse- ja ryhmäarviointia, kirjallisia tuotoksia, asiantuntijakeskusteluja tai muuta keinoa, jolla arvioitavan osaamisen taso täsmentyy.

Ammattitaito on arvioitava jokainen tutkinnon osa kerrallaan niin, että arvioitavan ammattitaitoa verrataan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Arviointikriteerien mukainen suoritus on hyväksyttävä. Mikäli tutkinnon suorittajalla on esittää portfolioita eli aiemmin dokumentoituja näyttöjä, arvioijat arvioivat ne osana suoritettavan tutkinnon osan näyttöä. Tutkinto-toimikunta määrittelee kriteerit näyttöjä arvioiville henkilöille. Lähtökohtana on, että arvioijilla on hyvä ammattitaito kyseessä olevalla tutkinnon alalla.

LIITE

Ammatin kuvaus

Mehiläistarhaaja on mehiläisalan asiantuntija, joka tuottaa ja myy mehiläisalan tuotteita ja palveluja. Hän toimii yleensä itsenäisenä yrittäjänä joko päätoimisesti tai muun ammatin ohessa. Kesäaikana mehiläistarhaaja voi palkata tilapäistä työvoimaa. Mehiläisalalla toimivia on Suomessa kaikkiaan noin 3 600. Näistä pää- tai sivutoimisia tarhaajia on noin 500 ja loput ovat alan harrastajia. Päätuote on hunaja, mutta alalla tuotetaan myös muita pesätuotteita, kuten mehiläisvahaa, siitepölyä ja propolista sekä pölytyspalveluja. Osa tarhaajista on erikoistunut tuottamaan mehiläisemoja ja -pesiä tai hunajan käsittelypalveluja muille tarhaajille.

Mehiläistuotteiden tuottamisen ohella mehiläistarhaaja on luonnon monipuolisuuden ylläpitäjä paikallistasolla. Hoidetut mehiläiset lisäävät pölytystyöllään niin marja-, hedelmä- kuin siemensatoja. Lisäyksen rahallinen arvo on kuusi kertaa suurempi kuin hunajan arvo. Tästä tarhaaja saa kuitenkin harvoin rahallista korvausta.

Ammattitaitoinen mehiläistarhaaja on monipuolinen osaaja, joka hallitsee niin mehiläisten hoidon, elintarvikkeiden käsittelyn kuin yrittämiseen liittyvät perusprosessit. Hän osaa hoitaa mehiläisiä niin, että pesät pysyvät terveinä ja tuottavina vuodesta toiseen. Hän hallitsee pesien lisäyksen ja mehiläisemöjen kasvatuksen ja osaa valita tuotantoon sopivat tarhapaikat mehiläisten ja kasvien tuntemuksensa perusteella. Hänen on tunnettava tarkkaan tuotteiden ominaisuudet pystyäkseen säilyttämään tuottamiensa elintarvikkeiden korkean laadun. Elintarvikkeiden tuottamiseen liittyy joukko säädöksiä ja ohjeita, jotka mehiläistarhaajan on hallittava. Tuotteiden käsittelyssä käytetään alalle kehitettyjä koneita ja laitteita, joita käytettäessä on huolehdittava työturvallisuudesta. Tarhaustyö ja tuotteiden käsittely on raskasta, ja sesonkiluonteisuus lisää työn kuormittavuutta.

Ammattitarhaajan on kehitettävä toimintaansa koko ajan. Mehiläisten sairaudet ja loiset on osattava pitää kurissa, eikä lääkinnästä johtuvia jäämiä saa esiintyä. Kiristyvässä globaalissa kaupankäynnissä puhdas hunaja on ehdoton kilpailuvaltti ja siten ammattitarhaajille selkeä tuotantotavoite. Puhtaiden mehiläistuotteiden tuottaminen vaatii hyvää mehiläisten tuntemusta ja hoitotyön hallintaa. Tuonnin vapautuminen, kaupan keskittyminen ja hunajamarkkinoiden kiristyminen ovat pakottaneet ammattimaiset mehiläistarhaajat kasvattamaan tarhausten yksikkökokoja, toimimaan markkinalähtöisesti sekä lisäämään yhteistyötä saadakseen toimintaan lisää tehokkuutta ja kannattavuutta. Mehiläistarhaajalta vaaditaan asiakaslähtöistä toimintaa ja asiakkaiden toiveiden tunnistamista. On osattava toimia niin, että erityisesti hunajan kiderakenne ja kovuus ovat kuluttajille mieluisia. Tuotteen hyvä ja tasainen laatu ovat markkinointivaltteja.